

Kontakt med *länsstyrelsen*

**Svenska
kyrkan**

Varför är kontakt med länsstyrelsen viktig?

Förvaltning av träd på begravningsplatser är en komplex uppgift som ofta berörs av flera olika lagstiftningar, främst kopplat till kulturmiljö, biotopskydd och samråd kring särskilt skyddsvärda träd. Länsstyrelsen har en central roll i detta arbete genom att erbjuda vägledning, pröva dispenser och tillstånd samt säkerställa att planerade åtgärder tar hänsyn till platsens specifika värden genom att följa lagstiftning.

En tidig och öppen dialog med länsstyrelsen underlättar planeringen och skapar en tydlig bild av vilka krav som ställs i det enskilda fallet. Länsstyrelsen fungerar inte enbart som en prövande myndighet, utan även som en kunskapsresurs i frågor som rör bland annat natur- och kulturvärden.

Om kontakt tas i ett tidigt skede finns goda möjligheter att:

- Få vägledning kring lämpliga och genomförbara åtgärder.
- Klargöra vilka specifika tillstånd eller dispenser som krävs.
- Anpassa underlag för dispens och tillstånd vid behov i god tid.

Bristande eller sen dialog kan däremot leda till:

- Utdragna och fördröjda handläggningsprocesser.
- Behov av kompletteringar i efterhand.
- Ökade kostnader i samband med merarbete.
- I värsta fall, om ingen kontakt tas alls med länsstyrelsen innan åtgärd, kan länsstyrelsen tvingas åtalsanmäla förvaltningen.

En fungerande och kontinuerlig kontakt med länsstyrelsen är därför en grundförutsättning för en långsiktig, effektiv och rättssäker förvaltning.

Kontakt med länsstyrelsen – en process som kräver samverkan

Trots en samsyn kring mål och inriktning kan det råda osäkerhet kring hur processen vid dispens och tillstånd ska genomföras i praktiken. Eftersom olika enheter inom länsstyrelsen, exempelvis kulturmiljö och naturvård, kan göra skilda bedömningar på grund av olika lagar och föreskrifter ställs höga krav på samordning och tydlighet. Ett fungerande arbetssätt bygger därför på tidig dialog, en gemensam förståelse för trädens värden samt tydliga roller och förväntningar mellan alla inblandade parter. Länsstyrelsen kan även sampröva när olika tillstånd och dispenser gäller för samma projekt.

Gör så här

Ett tidigt samråd med länsstyrelsen är ofta avgörande för en effektiv och förutsägbar tillståndprocess. Det handlar både om att klargöra förutsättningar i ett tidigt skede och att bygga en gemensam förståelse för projektet. En viktig del av den tidiga dialogen är att förstå vilka underlag som behöver bifogas till just den specifika ansökan. Rätt underlag bidrar till väl avvägda bedömningar, en mer effektiv handläggning samt minskad risk för behov av kompletteringar. För att ta ställning till åtgärder på enskilda träd behövs oftast en helhetsbild av trädmiljön. En inventering av begravningsplatsens samtliga träd med grunduppgifter om art, storlek, vitalitet med mera är därför ett viktigt och mer långsiktigt underlag för länsstyrelsens handläggare.

- Kontakta länsstyrelsen i ett tidigt skede.
- Stäm av vilka tillstånd som kan krävas.
- Efterfråga vägledning kring underlag och omfattning.
- Genomför, om möjligt, gemensamma platsbesök.
- Diskutera enskilda träd och planerade åtgärder.
- Skapa samsyn kring värden och prioriteringar.

Kompetens, underlag och ansökans kvalitet

Tillståndprocesser berör ofta flera regelverk och kräver därför en helhetssyn. Det är även viktigt att planera för variationer i handläggningstid samt att arbeta långsiktigt med relationen till länsstyrelsen.

- Involvera arborister, antikvarier, landskapsarkitekter och andra relevanta specialister.
- Använd inventeringsbaserade underlag.
- Säkerställ att bedömningar är fackmässiga.
- Ta reda på vilket underlag som krävs i ansökan.
- Beskriv tydligt trädens värden.
- Redovisa åtgärder, motiv och konsekvenser.

Helhetssyn, planering och långsiktighet

Tillståndprocesser för träd och utemiljöer omfattar ofta flera parallella regelverk och intressen, vilket ställer krav på en helhetssyn i både analys och genomförande. För att skapa förutsägbarhet och kvalitet i processen behöver arbetet planeras med hänsyn till handläggningstider och resursbehov. Samtidigt är ett långsiktigt och kontinuerligt samarbete med länsstyrelsen en viktig framgångsfaktor, där återkommande dialog bidrar till ökad samsyn, effektivare handläggning och minskad risk för missförstånd.

- Identifiera om flera tillstånd eller dispenser behöver sökas.
- Beakta både kulturmiljö och naturvärden.
- Undvik att enbart fokusera på en lagstiftning.
- Ta höjd för att handläggningen kan ta tid.
- Skapa återkommande kontaktforum.
- Bjud in till samråd och gemensamma genomgångar.
- Sträva efter kontinuitet i samarbetet.

Om dialog och avvägningar

Kontakt med länsstyrelsen handlar i grunden om att skapa förutsättningar och få en samsyn mellan olika värden. Träd på begravningsplatser bär ofta både kulturhistoriska, biologiska och sociala värden, samtidigt som de kan innebära risker eller kräva åtgärder.

Ett fungerande arbetssätt bygger därför på dialog snarare än ensidiga ställningstaganden. Genom att synliggöra olika perspektiv och skapa en gemensam förståelse för platsens förutsättningar blir det lättare att göra väl avvägda beslut.

Målet är inte att förenkla processen, utan att göra den mer förutsägbart, transparent och kunskapsbaserad.

Parallella tillstånd och parallell tillämpning

Åtgärder i trädmiljöer på begravningsplatser omfattas ofta av flera olika lagstiftningar samtidigt, främst kulturmiljölagen (KML) och miljöbalken (MB). Dessa regelverk gäller parallellt och prövas oberoende av varandra, vilket ofta sker vid olika enheter inom länsstyrelsen.

Detta innebär i praktiken:

- Ingen lagstiftning har företräde framför en annan.
- Flera separata tillstånd eller dispenser kan krävas för en och samma åtgärd.
- Prövningarna sker parallellt men utgår från olika skyddsvärden och kriterier.

Som förvaltare ansvarar du för att:

- Identifiera samtliga relevanta lagstiftningar som berör den planerade åtgärden.
- Ansöka om nödvändiga dispenser eller tillstånd enligt varje enskilt regelverk.
- Säkerställa att samtliga tillstånd är beviljade innan arbetet påbörjas.

Det kan förekomma att en åtgärd godkänns enligt en lagstiftning men avslås enligt en annan. I dessa fall är det den instans som ger avslag som avgör ärendets utgång; åtgärden får inte genomföras om den strider mot någon del av den gällande lagstiftningen.

Viktigt att känna till

- Tidig dialog säkerställer hög kvalitet och effektiviserar hela processen.
- Olika länsstyrelser och enheter kan göra olika tolkningar beroende av lagstiftning, åtgärder och vilka värden miljön har.
- Krav på underlag varierar och behöver klargöras i varje ärende.
- Processen underlättas av gemensam förståelse för trädens värden.
- Hur komplett underlaget är, är ofta avgörande för utfallet.
- Länsstyrelsen har mycket kunskap, använd dem som bollplank.

Vanliga misstag att undvika

- Att inte ta kontakt med länsstyrelsen förrän ansökan redan har skickats in.
- Att underskatta behovet av underlag och dokumentation.
- Att inte beakta flera parallella tillstånd.
- Att utgå från att processen fungerar likadant i alla län.
- Att endast kontakta länsstyrelsen när träd ska sågas ned.
- Att låta upplevd risk styra utan tillräcklig analys. Läs mer i guiden "*Riskbedömning*".

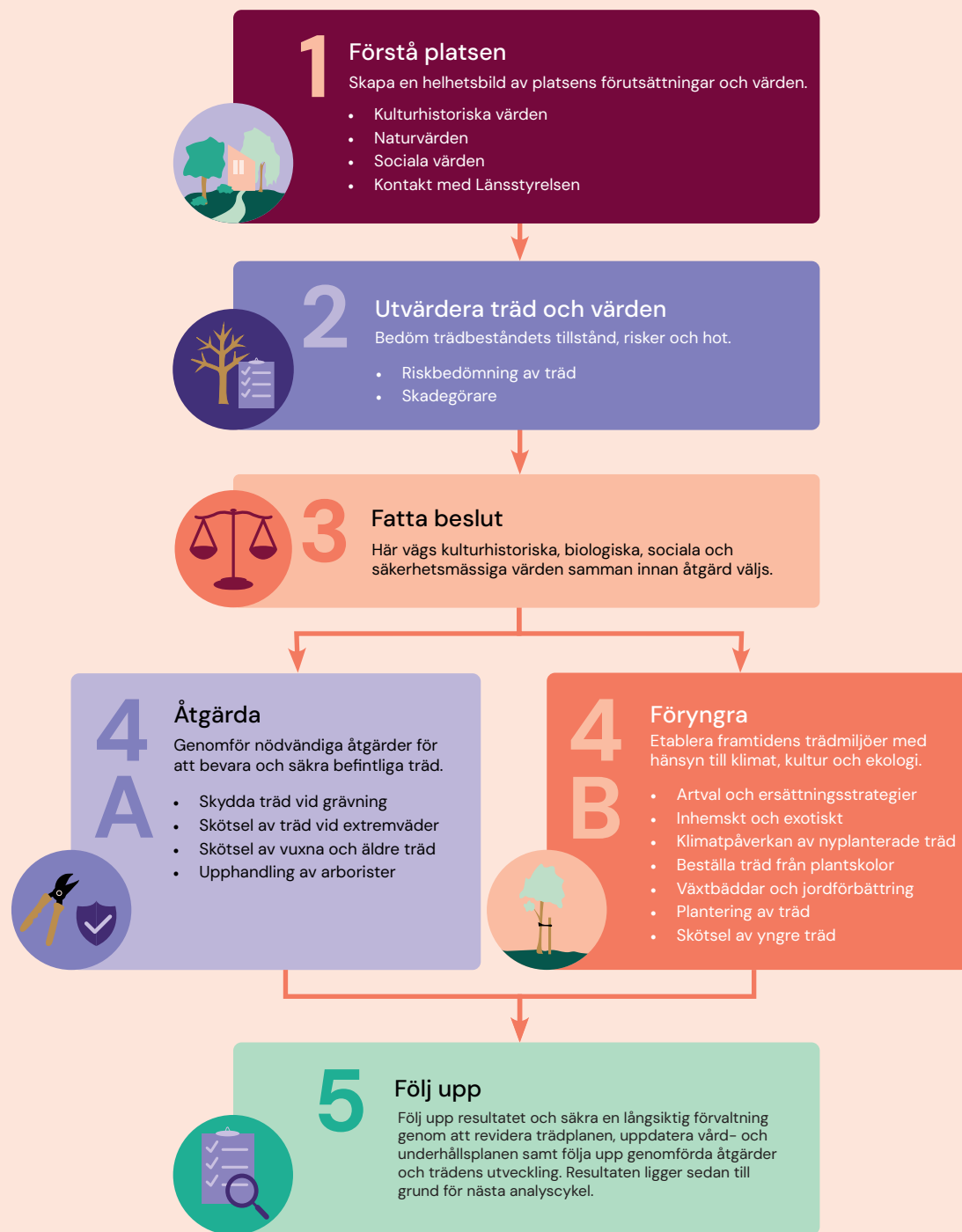

Checklista för förvaltaren

- ☐ Har vi etablerat kontakt med länsstyrelsen i ett tidigt skede av planeringen?
- ☐ Har vi klargjort vilka tillstånd som krävs?
- ☐ Är underlaget så komplett som möjligt?
- ☐ Har vi genomfört eller planerat för platsbesök?
- ☐ Har vi anpassat ansökan efter aktuell lagstiftning?
- ☐ Har vi tagit höjd för handläggningstid?
- ☐ Har vi en strategi för långsiktig samverkan?

Process och samband mellan guiderna

Den här guiden är del av en serie om förvaltning av träd på *begravningsplatser*

Artval och ersättningsstrategier

Inhemskt och exotiskt

Klimatpåverkan av nyplanterade träd

Kontakt med länsstyrelsen

Beställa träd från plantskolor

Kulturhistoriska värden

Naturvärden

Plantering av träd

Riskbedömning av träd

Skadegörare

Skydda träd vid grävning

Skötsel av träd vid extremväder

Skötsel av yngre träd

Skötsel av vuxna och äldre träd

Sociala värden

Upphandling av arborister

Växtbäddar och jordförbättring